

Kritik mot Polismyndigheten i Västra Götaland för dröjsmål med att underrätta vårdnadshavare om ett ingripande mot en 17-årig pojke

Beslutet i korthet: En 17-årig pojke, som körde en Epa-traktor, stoppades mitt i natten av polisen och delgavs misstanke om olovlig körning. Föräldrarna klagade på att polisen inte underrättade dem om händelsen och att sonen lämnades kvar på platsen två mil hemifrån. – Jag anser att polisen borde ha underrättat föräldrarna om händelsen redan påföljande dag men finner inte, med hänsyn till omständigheterna i ärendet, anledning att kritisera polisen för att pojken lämnades kvar på platsen för ingripandet.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA och BB klagomål mot Polismyndigheten i Västra Götaland. De anförde bl.a. följande.

Deras 17-årige son CC stoppades av polisen kl. 02.00 en natt i juli 2009 då han var på väg hem med sin Epa-traktor. Polisen provkörde fordonet, varvid det visade sig att fordonet kunde framföras med en högre hastighet än vad som är tillåtet. Fordonet togs i beslag och CC lämnades kvar på platsen, två mil från sitt hem, trots att han hade förklarat för polisen att han inte kunde ta sig hem och att han inte heller kunde använda sin mobiltelefon eftersom han saknade pengar. Påföljande morgon kontaktade AA och BB polisen på grund av att CC inte hade kommit hem och fick då veta att CC:s Epa-traktor hade tagits i beslag. Beträffande övrig information om händelsen hänvisades de till att återkomma två dagar senare när den polis som hade verkställt beslaget åter skulle vara i tjänst. De anmälde CC som försvunnen men hörde därefter inte av polisen. Först följande dag fick de kontakt med CC. – AA och BB var kritiska mot polisen bl.a. för att polisen inte hade underrättat dem om händelsen och för att polisen hade lämnat kvar CC på platsen för ingripandet. Vidare ifrågasattes det förhållandet att de inte fick något ”kvitto” avseende beslaget av fordonet.

Utredningen

Handlingar i polismyndighetens ärende T4-3500/09 begärdes in och granskades. Av handlingarna framgick bl.a. att ett förhör med CC, född i november 1991, hölls i samband med ingripandet på natten varvid han delgavs misstanke om olovlig körning.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över anmälan. Polismyndigheten (biträdande länspolismästaren DD) kom in med ett remissvar och anförde bl.a. följande.

Utredningen

Polismyndigheten har i ärendet inhämtat upplysningar från tillförordnade chefen för polisområde Fyrbodal, som i sin tur har inhämtat redogörelser från rapporterende polisman vid det aktuella ingripandet och den polisman som vid tillfället tjänstgjorde som förundersökningsledare och inre befäl vid polisen i Trollhättan. Av dessa upplysningar framgår bl.a. följande. Måndagen den 20 juli 2009, ca kl. 01.55, stoppades CC av en polispatrull när han kom körande fort i ett fordon på Stamkullevägen i Trollhättan. Polispatrullen fattade misstanke om att fordonets hastighet överskred vad som är tillåtet för en s.k. A-traktor. Polispatrullen provkörde fordonet, varvid det visade sig att fordonet uppnådde en hastighet som vida överskred vad som var tillåtet för fordonet. Polispatrullen tog fordonet i beslag. Platsen där beslaget verkställdes ligger i bostadsområdet Sandhem, ca 1 km från Trollhättans centrum. CC, som vid det tillfället inte hade fyllt 18 år, delgavs misstanke om olovlig körning (se primärappport i ärende T4 3500/09). Polispatrullen tillfrågade CC om det var någon idé att försöka ringa till hans föräldrar denna tid på natten. CC berättade då att det inte var någon idé, eftersom de ändå inte skulle komma att svara. CC sade till polispatrullen att han ville gå till en kompis som bodde i Trollhättan och att han själv skulle ringa till sina föräldrar. CC ville inte vara kvar på platsen för att vidare diskutera med polismännen. I anslutning till att polispatrullen anlände till polisstationen för avrapportering ringde CC till det tjänstgörande inre befälet och var upprörd över att polisen hade beslagtagit hans fordon.

Enligt uppgifter från de inre befäl som tjänstgjorde vid polisen i Trollhättan på morgonen och dagen efter ingripandet den 20 juli 2009 har polisenheten såvitt kunnat utredas inte mottagit någon anmälan om att CC varit försvunnen. Någon anmälan med sådant innehåll har inte upprättats och det saknas i övrigt dokumentation om att polisen i Trollhättan i telefonsamtal med CC:s föräldrar skulle ha givit dem något besked av visst innehåll.

Något ”kvitto” på att fordonet togs i beslag utlämnades inte till CC. Såvitt framkommit begärde varken CC eller hans föräldrar något bevis om beslaget. CC:s pappa bereddes tillfälle att den 11 augusti 2009 tillsammans med CC ta del av förundersökningen i ärendet, däribland beslagsprotokollet över det beslagtagna fordonet, men avböjde detta (se förhör 2009-08-11 i ärende T4 3500/09).

Polismyndighetens bedömning

Av utredningen framgår att det aktuella polisingripandet ägde rum natten den 20 juli 2009 inte långt från Trollhättans centrum. I anmälan till JO uppges att polisen efter att ha beslagtagit fordonet skulle ha lämnat CC kvar på platsen, två mil från hemmet, och att han inte kunde komma hem. Av vad som framkommit i ärendet kan polismyndigheten konstatera att CC inom loppet av bara lite mer än tre månader skulle fylla 18 år, att han själv ville lämna platsen för att uppsöka en kompis som bodde i Trollhättan samt att han berättade för polispatrullen att han själv skulle ringa till sina föräldrar. Polismyndigheten kan mot den bakgrunden inte se att polispatrullen vid det tillfället nödvändigtvis borde ha åtagit sig att erbjuda honom skjuts eller på annat sätt sett till att han kommit hem till sina föräldrar. Enligt polismyndigheten har det inte framkommit skäl att kritisera de inblandade polismännen för att de inte skulle ha uppfyllt vad som ålegat polisen inom ramen för dess hjälpande verksamhet enligt 2 § polislagen.

Polismyndigheten har emellertid också att bedöma om det har funnits några sådana särskilda skäl som avses i 5 § LUL och som har inneburit att vårdnadshavare inte behövde underrättas om brottsmisstanken. Här kan polismyndigheten konstatera att de uppgifter som CC lämnade till polispatrullen, bl.a. att det vid den tidpunkten inte

var någon idé att ringa till föräldrarna och att han själv avsåg att ringa till dem, i sig inte varit tillräckligt för att det ska anses ha förelegat sådana särskilda skäl som nu avses. Polismyndigheten bedömer att polispatrullen eller förundersöknings-ledaren så snart som möjligt efter det aktuella ingripandet borde ha försökt att underrätta vårdnadshavarna om brottsmisstanken samt dokumenterat detta.

Polismyndigheten kan i detta sammanhang konstatera att CC:s pappa bereddes tillfälle att tillsammans med CC ta del av förundersökningen i ärendet och att CC:s vårdnadshavare följaktligen bör ha erhållit information om brottsmisstanken senast vid denna tidpunkt. Mot bakgrund av vad JO i annat sammanhang har anfört torde detta dock anses ha varit för sent.

Vad som i övrigt har anförts i anmälan till JO och framkommit i utredningen föranleder i nuläget inte något ytterligare uttalande eller någon ytterligare åtgärd från polismyndighetens sida.

AA och BB yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

AA och BB har gjort gällande att polisen brustit i sin skyldighet att i samband med polisingripandet underrätta dem som vårdnadshavare om händelsen.

Enligt 5 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (förkortad LUL, 1964:167) ska, om någon som inte fyllt 18 år är skäligen misstänkt för brott, vårdnadshavaren eller annan som svarar för den unges vård och fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge omedelbart underrättas samt kallas till förhör som hålls med den unge, om detta inte är till men för utredningen eller det annars finns särskilda skäl mot det. Enligt förarbetena till bestämmelsen behöver en sådan underrättelse dock inte ske om t.ex. misstanken rör sig om en förseelse av mycket bagatellartat slag där det framstår som självklart att rapport-eftergift ska meddelas (prop. 1987/88:135 s. 32 f.). Någon sådan förseelse handlade det emellertid inte om i det nu aktuella fallet.

Utredningen visar att det vid ingripandet stod klart för polisen att CC inte hade fyllt 18 år. Polismyndigheten borde därför omedelbart ha underrättat föräldrarna om händelsen i enlighet med bestämmelserna i 5 § LUL. Frågan är emellertid om detta "omedelbart" ska tolkas som att underrättelsen skulle ha skett mitt i natten eller om det var tillräckligt att den ägde rum något senare. Med tanke på brottets karaktär och att CC inte blev föremål för något frihetsberövande finner jag inte anledning att kritisera polisen för att de inte redan under natten underrättade föräldrarna om händelsen. Jag anser däremot att så borde ha skett under förmiddagen påföljande dag.

Med anledning av klagomålet att polisen lämnade kvar CC på platsen för ingripandet två mil hemifrån mitt i natten får jag anföra följande.

Polisen har inte någon skyldighet att vara behjälplig vid t.ex. en persons hemresa efter ett polisingripande. Enligt min mening är det emellertid inte godtagbart att en person, vars fordon tagits i beslag i samband med färd mitt i natten, lämnas kvar på platsen för ingripandet utan att det av omständigheterna framgår att personen på egen hand har möjlighet att ta sig därifrån. Det gäller förstås alldeles särskilt i ett fall som det aktuella där det rör sig om en underårig person.

Enligt de upplysningar som inhämtats från polismyndigheten uppgav dock CC till polismännen att han ville gå hem till en kamrat som bodde i närheten och att han själv skulle kontakta föräldrarna. Med hänsyn härtill, och på grund av att CC vid tillfället hade uppnått en ålder om 17 år och 9 månader, finner jag inte anledning att kritisera polisen för att de inte körde hem CC alternativt ringde till föräldrarna och bad dem hämta CC på platsen.

Vad som i övrigt kommit fram ger inte tillräcklig anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har anfört.